

Առուշանյան Էդիկ, 1954, Մարտակերտի շրջան գ. Առաջածոր:

Առուշանյան Նորա, 1955թ, Գանձասար, ամուսնանալուց հետո գ. Առաջածոր: Այժմ բնակվում են Հրազդան քաղաքում:

Բանահավաքչական արշավախումբ (ղեկ. Ն.Վարդանյան, անդամներ՝ Գ.Շազոյան, Լ.Խաչատրյան, Ա.Գասպարյան), հունիս 2024:

Պատմում է տոհմի, Գանձասարի, Առաջածոր գյուղի թաղերի, Արցախից հեռանալու, մասին:

Տոհմը

Մեր տոհմին ասում են Պտրուսաց, Պետրոսյաններ, բայց մութ Առուշանյանը կիրվալ: Մըր տոհմումը մեծահասակ կինա լնլ, տարագավ կին, երկարակյաց էր, մութ էլ ռւրան շարունակությունը էլի, անունը Խասի այն լն: Առաջվա անուններան ա, այն նշանակումա մեծ կին, տատիկ:

ԲԱՌԱՐԱՆ

կիրվալ-գրվել

այն-մեծ կին

Ս.Աստվածածին եկեղեցի և մատուռ

Ս. Աստվածածին եկեղեցին՝ գմբեթը քանդված, մի փոքր մատուռ էլ լնլն գյուղի մյուս մասում:

Գանձասար

Կինս հիվանդացել ա 2020 թվականին, ես կնքված չեմ էլի, բայց հավատս ուժեղա: Կնոջս քրոջ հետ գնացի Գանձասար, որ գնում ես չպետքա հետ նայես: Գնացի Աստծուն խնդրեցի, որ կնոջս օգնի, հանգանակություն տվեցի, ու որոշ ժամանակ անց կինս սկսալա լնվաննլ: Գանձասարը հունց որ Մայր Աթոռ էլի, շատ կարևոր էր:

Գանձասար, որ ասումըն, սուրբ մարմիններա հուղարկավորված դըդ էլի, ասումա լա հարուստ իշխաններն լալ, տըդն թաղած, ինչ որ ոսկիին լա ճարած, հանքն լա օգում պեցին ոսկու, հանքավայր կա էլի:

ԲԱՌԱՐԱՆ

դըդ-այնտեղ

ճարած-գտած

Առաջաձոր գյուղի թաղերը

Ջունգլիների թաղ, նոսր անտառ ա, տներ, գյուղի արանքով գետ ա հոսում, մինչև գալիս են դպրոց երկար ճանապարհա էլի: Ղարանց թաղ, էտ թաղերում թորքըրնըն լա ասպրում հիմնականում:

Աստծո պատիժը

Մի գյուղում տրակտորավ ճանապարհըն բացում, էտ տրակտորը ճանապարհը բացելավ քինամ ա, մի գերեզմանոցում կանգնում: Խաչքարեր ա, կանգնեցնում ա, ասում՝ Աստված ինձ հիւլա գիւմ հինչ կանե էլի, էս տրակտորը քըցիլ չըմ, էտ քարերը քանդիմ: Էտ պետը կյամ ա վիրավորելավ, ասում ա.

-Խե՞ չըս տրակտորավ էտ քարերը դրաղ քաշում, քինում:

Ասում ա.

-Ես անեկ չըմ տա:

Էտ պետը բարձրանում ա տրակտորի կաբինան, էտ տրակտորիստին ասում ա դըրաղ նստե, ինքը ռույլին նստում: Քշում ա, քինամ ա, հասնում խաչքարին, ինքը-ինքը կանգնում ա տրակտորը, էտ նույն մոմենտեն երկնքից մին ուժեղ հոսանք ա թըխում էտ տրակտորին յըրան, էտ պետին սպանում, տրակտորիստը լավա մնում:

Աստված դըդան եշում ա էլի:

Աստծո պատիժը

Մի թուրք քինամ ա վանքեցի մի մարդու անա գերան վերցնում՝ տուն կառուցելու համար, էս սրվոլոչ մարդն էլ քինամ ա Վանքին պատկանող մին գում, Վանքեն տերիտորյում գումեր լն էլի: Էտ գերանները հանում, տամ թուրքին փողը վերցնում: Էտ թուրքը տանում ա իրա համար տուն ա սարքում: Նոր ամուսնացածա նհում, երեխայա ծնվում, ու որ արդեն պիտի քառասունքից տուս կյն էտ երեխան մահանում ա: Երկրորդն ա ծնվում, երկրորդն էլն մահանում: Քինամա մին բանիմացի կողք, ասում ա՝ սհե, սենց պան էլի: Էս բանիմացը ասում ա. «Ես քեզ մինակ հուշիմ, տա Աստծու պեն կա տեղ, գերանեն վերդան եկնլ ա, հոր անայրս առա»: Էս թուրքը մուսմա ցըմաքած: Քինամ ա էտ հայի կողքը թա. «Եք գերաննեղ քանդի տար, ինձ հարկավոր չի»: Ուրիշ մատերյալ ա առնում, տոնը կառուցում, երեխաները ապրումըն:

ԲԱՌԱՐԱՆ

ղըրաղ-կողք

յըրան-վրա

եշում-նայում

սե սենց պան-այ այսպիսի բան

վերդան-որտեղից

հոր-ում

Արցախից հեռանալու պատմությունը

Հարսըս եկավ ասեց թե բոլորը դուրս են գալիս, ինչ էս քնել, վեր կաց գնանք: Միանգամից հայտարարել են թե ով ոնց, ինչով կարողանում ա դուրս գա: Էլ մըր բարեկամը քինամ լն, ասամ մըզա տար, էլ եսա մի սումկայըմ եկալա տուս եկա, հարսիս ու թոռներիս հետ: Սեպտեմբերի 23ին մի կերպ գնացի գյուղ, դե հայտարարել էին, որ բարձր տեղերում թորքերնըն արդեն, փոքր տղայիս՝ Մոսիի, հետ գնացինք, կեսը մեքենայով, կեսը ոտով, հասանք Առաջաձոր: Ինքը հիշեցրեց թե զանգ տո Սեյրանին, մըծ տղուս էլի, որ կարողա տարածքում լինի մեզ էլ տանի: Եկալըք հասա մըր տանը վարոտեն, մի կանեստըր սալարկա տիրած վարոտեն հետևեն: Բարձրացա վերև դուռը պոկած էր: Մի մեշոկ ալուր վերցրեցի, այգում էլ ինչ կար հավաքեցի: Ծնված

օրսա լնլ, Մոսին թա ասումա մի հատ վերցակ մորթիւմ, նշիք էլի, թորքերը հենըն վերկում նստած: Գյուղապետը ասում ա 2 ժամ ժամանակ, հինչ կա հըվաքեք տուսք կյնմ: Էլ ես էլ գյուղապետին մաշինավըմ եկա, էլ տի տոնսք եկա: Սաղ փաստաթղթերս թողամ դըդ: